

2

DEMOGRAFIA I LLAR

RESUM

La població de les Illes continua augmentant a causa dels fluxos migratoris dels quals es receptora la comunitat autònoma des de fa pràcticament un decenni, sobretot a partir de l'any 2000. Les dades publicades fins ara no permeten analitzar les conseqüències que pot tenir la situació econòmica actual en el comportament del component demogràfic migratori.

El 2007, la població augmentà quasi en 30.000 persones, amb una variació relativa de 2,9% respecte del 2006, la més alta de totes les comunitats autònomes. La distribució de la població es continua mantenint entre les autonomies amb un percentatge més alt de població nascuda fora: dos de cada deu dels seus residents han nascut en una altra comunitat autònoma i altres dos han nascut a l'estranger. La diferència entre els col·lectius segons el seu lloc de naixement és un reflex de com s'estan produint els fluxos migratoris: la població nascuda a les Balears augmenta en part gràcies a l'aportació a la natalitat de la seva població autòctona més les segones generacions dels immigrants; la nascuda en una altra comunitat autònoma evoluciona cap a un envelliment, ja que l'entrada de població no és suficient per reemplaçar-la, i la nascuda a l'estranger es caracteritza per ser un col·lectiu heterogeni en edat de treballar.

En la natalitat i la fecunditat, l'aportació de les mares estrangeres continua tenint una forta incidència (27,9% dels nascuts vius). De fet, les dones estrangeres o les nascudes a l'estranger en edat fecunda constitueixen el 60% d'aquests col·lectius. També la població estrangera té una important contribució en la nupcialitat, ja que en el 30% dels enllaços almenys un dels contraents és estranger. La importància d'aquest col·lectiu en aquests fenòmens demogràfics hauria d'observar-se amb detall per saber si és a causa de pautes o models diferents als propis o bé es deu a altres interessos o a una combinació d'ambdós.

Tant la taxa de creixement vegetatiu (4,4‰) com la migratòria (30‰) supera la mitjana nacional (2,5‰ i 15‰), de manera que l'evolució de la població balear es caracteritza pel seu fort dinamisme, i es col·loca en els dos casos entre les comunitats autònomes amb taxes més altes.

2.1.

LA DINÀMICA DE LA POBLACIÓ

El total de població empadronada arriba l'any 2007 a 1.030.650 habitants amb un creixement del 2,9%. El 44% de la població balear, segons les darreres dades oficials del padró de 2007, ha nascut fora de les Illes; és a dir, des del punt de vista demogràfic quatre de cada deu residents hauria de considerar-se immigrant: el 23,9% ha nascut a una altra comunitat autònoma, i el 20,5% a l'estranger. La nostra comunitat autònoma continua sent una de les autonomies amb una proporció de població al·lòctona més elevada i només la de Madrid la supera en percentatge. Madrid i les Illes Balears són, de fet, les dues comunitats autònomes amb la menor proporció d'habitants que han nascut a la comunitat de residència. (Vegeu el quadre III-8.)

Amb les xifres de població publicades no es pot analitzar en quina mesura la situació econòmica actual pot afectar la dinàmica de la població. Haurem d'esperar la revisió del padró de 2009 per conèixer fins a quin punt pot influir la conjuntura econòmica sobre els distints components demogràfics i, sobretot, en les migracions. De moment, les xifres de 2007 encara ens situen en el cicle expansiu, de creixement continu, tot i que més suau, dels darrers anys. En nombres absoluts, la població augmentà en 29.588 nous residents, la major part dels quals nascuts a l'estranger. (Vegeu el quadre III-9.)

QUADRE III-8. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT I LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA (2000-2007)

CA de residència	Revisió del padró del 2000			Revisió del padró del 2004			Revisió del padró del 2007		
	Nascuts a Espanya			Nascuts a Espanya			Nascuts a Espanya		
	Nascuts a la mateixa CA de residència	Nascuts en una altra CA*	Nascuts a l'estranger	Nascuts a la mateixa CA de residència	Nascuts en una altra CA*	Nascuts a l'estranger	Nascuts a la mateixa CA de residència	Nascuts en una altra CA*	Nascuts a l'estranger
Espanya	31.789.760	7.237.572	1.472.458	32.271.163	7.232.715	3.693.806	32.741.024	7.209.720	5.249.993
Andalusia	6.667.445	458.867	213.740	6.782.791	487.835	416.892	6.906.984	519.372	633.105
Aragó	977.431	191.187	21.291	971.436	191.831	86.317	969.315	193.847	133.493
Astúries	906.351	145.287	24.929	889.099	142.975	41.687	878.627	142.411	53.824
Balears (Illes)	541.241	232.174	72.215	557.400	246.199	151.446	572.714	246.816	211.120
C. Valenciana	3.037.451	877.448	205.830	3.112.457	891.000	539.847	3.186.401	892.079	806.549
Canàries (Illes)	1.442.338	157.090	116.848	1.501.737	174.817	238.986	1.530.125	178.903	316.923
Cantàbria	440.683	80.182	10.294	442.782	88.480	23.522	443.381	94.164	35.279
Castella i Lleó	2.189.312	246.385	43.421	2.143.348	251.108	99.462	2.116.918	261.501	149.998
Castella-la Manxa	1.471.537	240.380	22.344	1.468.710	280.797	99.374	1.474.909	332.333	170.062
Catalunya	4.304.995	1.704.214	252.791	4.455.928	1.632.138	725.253	4.580.137	1.564.375	1.065.996
Extremadura	958.837	94.715	15.869	951.017	96.869	27.400	950.390	103.121	36.479
Gàlícia	2.506.629	123.291	101.980	2.475.911	128.216	146.858	2.458.778	135.274	178.481
Madrid	3.113.159	1.831.742	260.507	3.237.449	1.788.262	779.118	3.350.422	1.728.728	1.002.539
Múrcia (Regió de)	982.847	128.708	37.773	1.014.477	135.610	144.607	1.039.259	141.575	211.283
Navarra	427.572	101.576	14.609	432.201	103.131	49.402	437.190	104.429	64.257
País Basc	1.527.994	535.459	35.143	1.532.897	504.176	78.206	1.539.260	480.404	122.196
Rioja (La)	202.700	55.529	5.949	207.405	59.154	26.994	208.952	61.298	38.718
Ceuta i Melilla	91.239	33.339	16.926	94.118	30.117	18.435	97.262	29.090	19.691

* L'INE inclou els nascuts en antics territoris de sobirania espanyola a la dada total dels nascuts en una altra CA, l'IBESTAT en les seves publicacions els agrega amb els totals dels nascuts a l'estranger.

Font: Institut Nacional d'Estadística.

QUADRE III-9. POBLACIÓ SEGONS EL TIPIUS DE NACIONALITAT I EL LLOC DE NAIXEMENT (2000-2007)

Residència	Total població	Nacionalitat espanyola (Lloc de naixement)			Nacionalitat estrangera (Lloc de naixement)				
		Total	Nascuts a les Illes Balears	Nascuts en una altra CA	Nascuts a l'estranger	Total	Nascuts a les Illes Balears	Nascuts en una altra CA	Nascuts a l'estranger
Illes Balears									
2000	845.630	790.871	539.487	231.711	19.673	54.759	1.843	369	52.547
2001	878.627	804.744	543.536	240.500	20.708	73.883	2.203	455	71.225
2002	916.968	817.224	547.511	247.158	22.555	99.744	2.850	503	96.391
2003	947.361	820.856	550.214	246.873	23.769	126.505	3.661	567	122.277
2004	955.045	823.622	553.162	245.594	24.866	131.423	4.238	510	126.675
2005	983.131	826.861	556.721	244.305	25.835	156.270	5.469	634	150.167
2006	1.001.062	833.311	561.220	244.907	27.184	167.751	6.541	621	160.589
2007	1.030.650	840.480	565.068	246.043	29.369	190.170	7.646	685	181.839
Mallorca									
2000	677.014	635.610	437.725	182.014	15.871	41.404	1.247	260	39.897
2001	702.122	645.173	440.651	187.943	16.579	56.949	1.542	336	55.071
2002	730.778	653.767	443.947	191.717	18.103	77.011	2.063	370	74.578
2003	753.584	655.482	446.395	190.099	18.988	98.102	2.724	409	94.969
2004	758.822	656.439	449.126	187.537	19.776	102.383	3.253	367	98.763
2005	777.821	657.299	451.634	185.233	20.432	120.522	4.250	425	115.847
2006	790.763	661.360	455.213	184.793	21.354	129.403	5.184	434	123.785
2007	814.275	666.042	458.397	184.529	23.116	148.233	5.980	505	141.748
Menorca									
2000	72.716	69.510	51.828	16.603	1.079	3.206	105	36	3.065
2001	75.296	71.118	52.133	17.808	1.177	4.178	109	30	4.039
2002	78.796	72.901	52.503	19.129	1.269	5.895	139	31	5.725
2003	81.067	73.283	52.558	19.385	1.340	7.784	190	45	7.549

Continua

QUADRE III-9. POBLACIÓ SEGONS EL TIPUS DE NACIONALITAT I EL LLOC DE NAIXEMENT (2000-2007)

Residència	Total població	Nacionalitat espanyola (Lloc de naixement)			Nacionalitat estrangera (Lloc de naixement)				
		Total	Nascuts a les Illes Balears	Nascuts en una altra CA	Nascuts a l'estranger	Total	Nascuts a les Illes Balears	Nascuts en una altra CA	Nascuts a l'estranger
2004	82.872	74.029	52.550	20.001	1.478	8.843	208	46	8.589
2005	86.697	75.166	53.034	20.529	1.603	11.531	263	56	11.212
2006	88.434	75.891	53.239	20.854	1.798	12.543	320	57	12.166
2007	90.235	76.563	53.472	21.137	1.954	13.672	467	61	13.144
Eivissa									
2000	89.611	80.709	46.644	31.452	2.613	8.902	475	68	8.359
2001	94.334	83.137	47.401	32.914	2.822	11.197	530	80	10.587
2002	99.933	85.021	47.704	34.281	3.036	14.912	623	92	14.197
2003	105.103	86.629	47.899	35.444	3.286	18.474	716	104	17.654
2004	106.220	87.567	48.071	36.047	3.449	18.653	747	90	17.816
2005	111.107	88.707	48.629	36.452	3.626	22.400	909	146	21.345
2006	113.908	90.173	49.266	37.078	3.829	23.735	985	122	22.628
2007	117.698	91.751	49.673	38.012	4.066	25.947	1.148	112	24.687
Formentera									
2000	6.289	5.042	3.290	1.642	110	1.247	16	5	1.226
2001	6.875	5.316	3.351	1.835	130	1.559	22	9	1.528
2002	7.461	5.535	3.357	2.031	147	1.926	25	10	1.891
2003	7.607	5.462	3.362	1.945	155	2.145	31	9	2.105
2004	7.131	5.587	3.415	2.009	163	1.544	30	7	1.507
2005	7.506	5.689	3.424	2.091	174	1.817	47	7	1.763
2006	7.957	5.887	3.502	2.182	203	2.070	52	8	2.010
2007	8.442	6.124	3.526	2.365	233	2.318	51	7	2.260

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears.

Tot i que l'inici del cicle actual de l'evolució de la població ja es manifestava en els darrers anys de la dècada dels noranta, en què es produïren les primeres onades importants de fluxos migratoris procedents de l'estranger, l'any 2000 marca una fase d'especial intensitat en les entrades de població a la nostra comunitat que s'ha mantingut fins a l'actualitat. Durant aquest procés i com a conseqüència del fort creixement de la població, la nostra comunitat autònoma experimenta canvis importants en l'estructura i la composició de la població resident. Els successius corrents migratoris procedents de l'estranger, principalment de països sud-americans i africans, amb uns perfils culturals i socials molt diversos, comparteixen algunes característiques comunes. En primer lloc, la mateixa condició d'immigrant, i en segon lloc una característica demogràfica comuna: l'edat. Són persones en edat activa l'objectiu principal de les quals, en general, és millorar les condicions de vida i d'ocupació que tenien als seus països

d'origen. Això no obstant, a més d'aquests fluxos, continuen persistint els corrents tradicionals d'immigració procedents dels països comunitaris. En poc temps, les Illes Balears s'han convertit en un territori multicultural on conviu un conjunt molt heterogeni de nacionalitats.

La influència del moviment migratori no només es manifesta en la composició demogràfica de la població, sinó també en la seva estructura, que, d'una banda, veu nodrida la base de la piràmide per la contribució que les dones estrangeres fan a la natalitat global de l'arxipèlag, i, per l'altra, veu com els fluxos migratoris fan créixer el grup de residents en edat de treballar, augmentant els efectius dels grups d'edat compresos entre 25 i 40 anys. La població nascuda a l'estranger presenta uns indicadors demogràfics corresponents a una estructura jove, i més encara si només analitzam els nascuts en països no inclosos a la Unió Europea dels 15. (Vegeu el quadre III-10.1.)

QUADRE III-10.1. POBLACIÓ SEGONS EDAT (2000 I 2007)

	Nascuts a les Illes Balears		Nascuts en una altra CA		Nascuts a l'estranger	
	Rev. del padró 2000	Rev. del padró 2007	Rev. del padró 2000	Rev. del padró 2007	Rev. del padró 2000	Rev. del padró 2007
Edat mitjana	36,36	36,57	43,35	46,28	42,35	38,07
Homes	34,96	35,16	42,67	45,54	41,69	37,64
Dones	37,74	37,95	44,05	47,05	42,94	38,52
Pob. < 16 anys	120.083	132.131	14.153	10.199	6.686	22.351
Homes	61.600	68.378	7.313	5.195	3.487	11.441
Dones	58.483	63.753	6.840	5.004	3.199	10.910
Pob. de 16 a 64 anys	335.881	354.153	187.555	199.521	56.166	171.241
Homes	169.931	179.946	97.728	104.469	25.929	87.061
Dones	165.950	174.207	89.827	95.052	30.237	84.180

Continua

QUADRE III-10.1. POBLACIÓ SEGONS EDAT (2000 i 2007)

	Nascuts a les Illes Balears		Nascuts en una altra CA		Nascuts a l'estranger	
	Rev. del padró 2000	Rev. del padró 2007	Rev. del padró 2000	Rev. del padró 2007	Rev. del padró 2000	Rev. del padró 2007
Pop. de 65 i més anys	85.366	86.430	30.372	37.008	9.368	17.616
Homes	36.030	36.478	12.786	16.147	4.291	8.478
Dones	49.336	49.952	17.586	20.861	5.077	9.138
Índex d'envelliment (Pop. 65 i més / Pop.<16 anys)*100	71,09	65,41	214,60	362,86	140,11	78,82
Homes	58,49	53,35	174,84	310,82	123,06	74,10
Dones	84,36	78,35	257,11	416,89	158,71	83,76
Índex de dependència (P <16 + P >64) / P16 a 64)* 100	61,17	61,71	23,74	23,66	28,58	23,34
Homes	57,45	58,27	20,57	20,43	30,00	22,88
Dones	64,97	65,27	27,19	27,21	27,37	23,82

Font: IBESTAT.

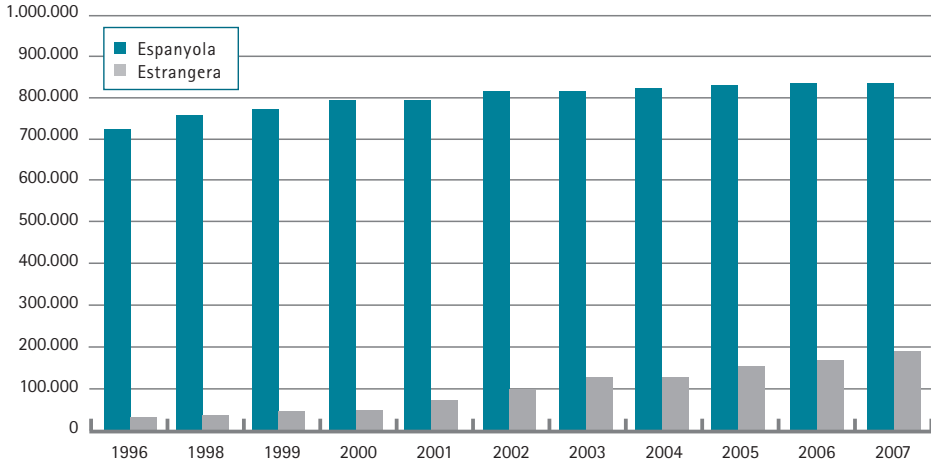
La distribució de la població per illes presenta algunes diferències: a Eivissa i Formentera la població forana (no nascuda a les Illes Balears) supera el 55%; a Mallorca, el 44%, i a Menorca, el 40%. A Mallorca, tant la nascuda a una altra comunitat autònoma com a l'estranger representen el 20% respectivament; mentre que a Eivissa i Formentera tres de cada deu residents ha nascut a una altra comunitat autònoma, i 2,5, a l'estranger. Menorca, que ha experimentat un menor impacte dels corrents migratoris recents, és el territori balear en què els residents nascuts a les Illes tenen més pes: sis de cada deu habitants han nascut a les Illes; 2,3, a una altra comunitat autònoma, i 1,7, a l'estranger. (Vegeu el quadre III-9.)

Els nascuts a l'Estat espanyol (819.842), independentment de la nacionalitat que posseeixen, signifiquen el 80% de la

població balear. D'aquests, 246.728 han nascut a una altra comunitat autònoma. Les diferències entre ambdós col·lectius es manifesta en l'estructura per edat, que es troba més envellida en el segon cas, atès que en els darrers anys no s'ha renovat amb l'entrada d'efectius que s'integrin en aquest col·lectiu. En els darrers exercicis, gairebé de manera paral·lela a l'entrada d'immigrants d'origen estranger, les variacions que s'han produït en la població nascuda a una altra comunitat autònoma són molt baixes: el 2007 la variació relativa fou del 0,4%, davant el 0,9% dels nascuts a la mateixa comunitat autònoma i el 12,5% dels nascuts a l'estranger (en nombres absoluts això representa un augment de 1.200, 4.953 i 23.435 residents respectivament). (Vegeu el gràfic III-1.1 i el gràfic III-1.2.)

Gràfic III-1.1

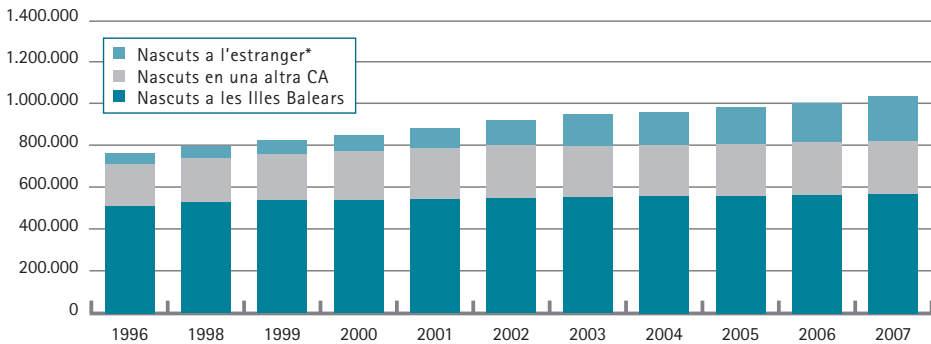
Evolució de la població segons el tipus de nacionalitat (1996-2007)

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic III-1.2

Evolució de la població segons el lloc de naixement (1996-2007)

Font: Elaboració pròpia.

El col·lectiu més important és l'andalús, el nombre de residents del qual ha baixat. Si a principi del 2000 el 39% dels residents nascuts a una altra comunitat autònoma eren andalusos, l'any 2007 el seu pes ha baixat tres punts. Això no obstant, la xifra de residents nascuts a

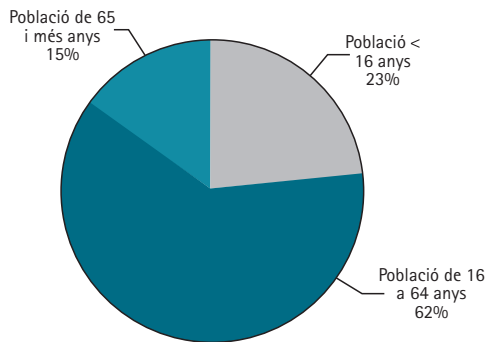
Andalusia (87.736) continua sent la més important i a gran distància de la resta d'autonomies. Després, se situen per ordre d'importància els residents nascuts en Catalunya (32.642), a la Comunitat de Madrid (18.301) i al País Valencià (17.629).

Cal tenir present, així mateix, que entre els nascuts a les Illes hi ha comptabilitzats tots els nascuts en segona o tercera generació d'ambdós tipus d'immigrants (pares o avis nascuts a una altra comunitat autònoma o a l'estranger).

Tots els indicadors corresponents a l'estructura de població proporcionen resultats més desfavorables per al col·lectiu dels

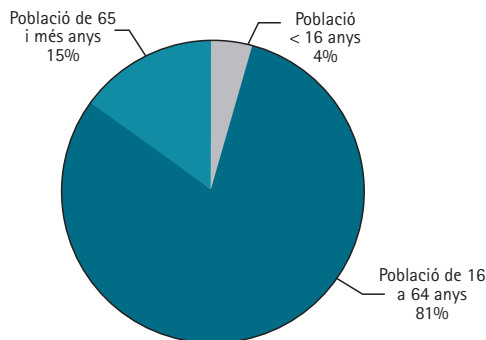
nascuts a una altra comunitat autònoma. De fet, l'edat mitjana d'aquest col·lectiu ha augmentat tres punts, mentre que la nascuda a les Illes es manté en 36 anys, amb petites fluctuacions, i la nascuda a l'estranger rejuveneix en el transcurs d'aquest període, atès que el 2000 tenia una edat mitjana de 42 anys i el 2007 era de 38 anys. Els índexs d'envelliment són notablement diferents segons les zones de naixement.

Gràfic III-2.1.
Nascut a les Illes Balears (2007)

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic III-2.2.
Nascut en una altra CA (2007)

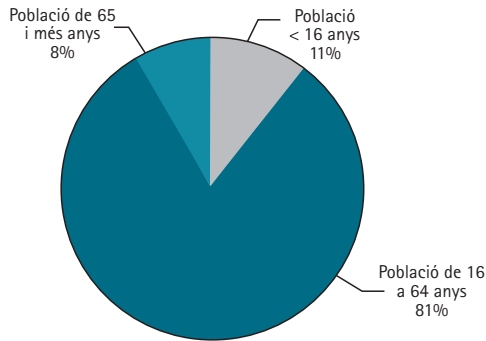

Font: Elaboració pròpia.

ment: molt elevats i amb tendència a créixer per als nascuts a una altra comunitat autònoma, i molt inferiors i amb tendència a decreixer per als nascuts a l'estranger, com a conseqüència de l'entrada de

població jove, principalment de 20 a 40 anys, que ha originat el rejoeniment de la piràmide de la població d'aquests residents. (Vegeu els gràfics III-2.1, III-2.2 i III-2.3, i el quadre III-10.2.)

Gràfic III-2.3
Nascut a l'estranger (2007)

Font: Elaboració pròpia.

QUADRE III-10.2. INDICADORS DEMOGRÀFICS A LES ILLES BALEARS. PADRONS MUNICIPALS

	Rev. padró l'1-1-2000	Revisió padró l'1-1-2004	Revisió padró l'1-1-2007
Edat mitjana: tota la població			
Total	38,79	38,79	39,2
Homes	37,67	37,71	38,2
Dones	39,9	39,84	40,21
Edat mitjana: nacionalitat espanyola			
Total	38,64	39,35	36,05
Homes	37,45	38,19	35,87
Dones	39,81	40,49	36,23
Edat mitjana: nacionalitat estrangera			
Total	41,05	35,29	39,90
Homes	40,94	35	38,73
Dones	41,15	35,6	41,06
Edat mitjana: nascuts a les Illes Balears			
Total	36,36	36,56	38,07
Homes	34,96	35,18	37,64
Dones	37,74	37,93	38,52

continua

QUADRE III-10.2. INDICADORS DEMOGRÀFICS A LES ILLES BALEARS. PADRONS MUNICIPALS

	Rev. padró l'1-1-2000	Revisió padró l'1-1-2004	Revisió padró l'1-1-2007
Edat mitjana: nascuts en una altra CA			
Total	43,35	44,75	46,28
Homes	42,67	44,05	45,54
Dones	44,05	45,47	47,05
Edat mitjana: nascuts a l'estranger			
Total	42,35	37,29	36,57
Homes	41,69	36,62	35,16
Dones	42,94	37,97	37,95
Grup d'edat (%)	100	100	100
Pob.< 16 anys (%)	16,66	16,16	17,00
Pob. 16-64 anys (%)	68,54	69,97	69,32
Pob. 65 i més (%)	14,80	13,87	13,69
Dones en edat fèrtil			
(dones 15-49 anys/total dones)*100	52,67	53,65	53,26
Dones en edat fèrtil espanyoles (dones 15-49 anys/total dones esp.)*100	52,33	51,92	50,77
Dones en edat fèrtil estrangeres (dones 15-49 anys/total dones est.)*100	57,45	64,86	64,69
Dones en edat fèrtil nascudes a les Illes Balears (dones 15-49 anys/total dones IB)*100	48,99	49,13	48,79
Dones en edat fèrtil nascudes en una altra CA (dones 15-49 anys/total dones altra CA)*100	59,76	57,53	53,98
Dones en edat fèrtil nascudes a l'estranger (dones 15-49 anys/total dones nasc. estran.)*100	57,75	64,28	64,79
Índex de masculinitat (homes/dones)*100	98,26	100,22	100,88
Índex de masculinitat, nacionalitat espanyola (homes/dones)*100	98,60	99,31	99,63
Índex de masculinitat, nacionalitat estrangera (homes/dones)*100	93,37	106,11	106,61
Índex de masculinitat, nascuts a les Illes Balears (homes/dones)*100	97,73	98,28	98,92
Índex de masculinitat, nascuts en una altra CA (homes/dones)*100	103,13	104,20	104,05
Índex de masculinitat, nascuts a l'estranger (homes/dones)*100	87,52	101,08	102,64

continua

QUADRE III-10.2. INDICADORS DEMOGRÀFICS A LES ILLES BALEARS. PADRONS MUNICIPALS

	Rev. padró l'1-1-2000	Revisió padró l'1-1-2004	Revisió padró l'1-1-2007
Índex d'envelliment (pob. >64 / pob. < 16)*100			
Total	88,82	85,80	85,65
Homes	73,40	71,36	71,87
Dones	105,11	101,05	100,36
Índex de sobreenvelliment (pob. >84/ pob. > 64)*100			
Total	10,89	11,49	12,01
Homes	8,26	8,60	8,85
Dones	12,84	13,65	14,42
Índex de dependència (pob.<16+ Pob. >64/ pob.16-64)*100			
Total	45,90	42,92	42,18
Homes	42,75	39,69	39,33
Dones	49,13	46,30	45,16
Població segons la nacionalitat (%)			
Total	100	100	100
Espanyola	93,52	86,24	81,55
Estrangera	6,48	13,76	18,45
Població segons el lloc de naixement (%)			
Total	100	100	100
Illes Balears	64,01	58,36	55,57
Una altra CA	27,44	25,77	23,94
Estranger	8,54	15,87	20,49

Font: IBESTAT.

2.2

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

El balanç vegetatiu i el migratori constitueixen els components demogràfics que influeixen bàsicament en l'estructura i en el dinamisme d'una població. En el primer grup s'inclouen el conjunt de fenòmens demogràfics produïts a la comunitat ana-

litzada amb els naixements i les defuncions: els naixements impliquen l'increment de població per la base de la piràmide demogràfica, fruit de la materialització del potencial fèrtil de la societat en què es produeix; les defuncions signifiquen la pèrdua d'efectius del grup humà estudiat. El balanç d'ambdós factors és anomenat «creixement vegetatiu». El segon grup inclou els fenòmens demogràfics que impliquen desplaçaments de població des de o cap a les nostres illes, és a dir, movi-

ments d'emigració i d'immigració respectivament. La relació entre ambdós corrents s'anomena «balanç migratori» i es pot conèixer mitjançant l'anàlisi de l'evolució del volum i l'estructura de la població.

L'evolució actual de la població balear està determinada per la intensitat dels fluxos migratoris, que en el darrer decenni s'ha diversificat amb relació a l'origen dels immigrants, de tal manera que han implicat no únicament l'augment de la població, amb unes taxes anuals altes, sinó que han transformat la composició de la població, la cinquena part de la qual ha nascut a l'estranger; han nodrit l'estructura d'edat, sobretot els grups de població en edat activa, i han introduït una gran heterogeneïtat i diversitat de cultures que, en definitiva, influeixen en la constitució de llars i en les relacions socials.

Simultàniament a l'entrada d'un nombre important d'immigrants, amb uns balanços migratoris en nombres absoluts de més de 20.000 nous residents, les Illes han experimentat un creixement vegetatiu en constant augment, i han passat a tenir una de les taxes més altes de tot el territori espanyol amb un trencament de la dinàmica del període anterior. Dos factors contribueixen a aquesta nova època: per un costat, les mares estrangeres (el 2007 prop del 30% dels nascuts), que amb la seva aportació influeixen en el manteniment de les taxes de natalitat, i, per l'altre, el manteniment de les taxes de mortalitat, que no es veuen afectades momentàniament per l'entrada de població immigrant ja que està constituïda per una població jove amb menys risc de defunció. A llarg termini s'hauran de pre-

veure amb més perspectiva les conseqüències que pot tenir aquest augment de la població en el futur.

2.2.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les taxes de natalitat de 2006 calculades per l'INE per a les Illes Balears ens donen un valor d'11,70‰, similar a la mitjana estatal, que se situa en el 10,75‰. Les dades provisionals calculades per l'IBESTAT per a 2007 situen la taxa de les Illes en l'11,45‰.

Tot i això, no hem d'oblidar que el nombre de naixements a les Illes Balears continua creixent, encara que la corba d'increment sembla alentir-se. En valors absoluts, el nombre de naixements s'apropa, i fins i tot supera els valors assolits els anys setanta, encara que naturalment s'ha de tenir en compte la diferència de volum de població total. El total de nascuts vius a les Balears assolí, d'acord amb les dades provisionals de l'Institut d'Estadística, la xifra d'11.778, gairebé 100 més que l'any anterior, tot continuant la tendència iniciada a mitjan anys noranta, fruit de la coincidència de l'arribada d'un contingent important de dones autòctones en l'edat de ser mares (nascudes a la dècada dels seixanta) i l'arribada massiva, sobretot a final del segle XX i principi del XXI, d'importants contingents de dones immigrants en edat fèrtil i amb comportaments reproductius proclius a unes taxes elevades de fecunditat. (Vegeu el quadre III-11.)

El model reproductiu que presenten les Illes Balears segueix la tendència global dels països desenvolupats: retard en l'edat

**QUADRE III-11. NASCUTS VIUS SEGONS L'ORDRE DE NAIXEMENT
I EL LLOC DE NAIXEMENT DE LA MARE. ANY 2007**

Ordre de naixement del nascut	Lloc de naixement de la mare			
	Total	Illes Balears	Altra CA	Estranger
Total	11.778	5.977	2.221	3.580
01	5.816	2.964	1.091	1.761
02	4.182	2.307	760	1.115
03	1.062	494	191	377
04	273	80	52	141
05	93	22	17	54
06	40	8	1	31
07 i més	20	0	2	18
No consta	292	102	107	83

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears. Govern de les Illes Balears.

de tenir el primer fill, descens en el nombre mitjà de fills per dona, increment del nombre de naixements de mares estrangeres, increment dels naixements de mares no casades...

L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys. Així, les dades de l'evolució d'aquest indicador per a l'Europa dels 15 han experimentat un augment de gairebé 2,4 anys entre 1975 i 2003, any en què se situà en 29,5 anys. Molts països europeus, fins i tot, ja superaven la mitjana de 30 anys. D'acord amb les dades de l'INE, tant les Illes Balears com l'Estat espanyol ja superaren a final dels noranta aquesta xifra i s'apropen lentament a la mitjana de 31 anys en el cas de l'Estat espanyol i a 30,5 a les Illes Balears.

El nombre de fills per dona o taxa de fecunditat total ens informa dels fills que cal esperar que una dona tingui al llarg de la seva vida reproductiva, atès el compor-

tament de fecunditat registrat a la societat analitzada. Les dades de l'INE per al 2006 ens ofereixen uns valors d'1,407 fills per dona a les Illes Balears i d'1,382 fills per dona de mitjana estatal. Els valors són, per tant, lleugerament superiors a les Illes.

Tot i que se situen un poc per sobre de la mitjana, les Illes Balears ocupaven la setena posició entre les comunitats autònomes pel que fa al nombre de fills per dona (novena posició si consideram les dades de les ciutats autònomes de Melilla i Ceuta, que presenten les taxes més elevades de l'Estat espanyol). En qualsevol cas, des de començament dels anys vuitanta els valors de fecunditat total se situen per sota de la taxa de reemplaçament (2,1 fills per dona, d'acord amb els càlculs establerts per als països desenvolupats).

Tot i que ja s'ha posat en relleu que un dels factors que més destaca en l'evolució recent del nombre de naixements és l'increment registrat, l'anàlisi de la nacionali-

tat de les mares que tenen fills a les Illes Balears ha esdevingut un dels elements més interessants en els darrers anys. Això és conseqüència del creixement dels fills nats de mares estrangeres al nostre arxipèlag. Evidentment, aquest fet no és més que el reflex d'un altre canvi demogràfic i estructural molt important que estan experimentant les nostres illes, que és la vinguda massiva de població estrangera, especialment intensa des de mitjan anys noranta. Paral·lelament, es produeix l'elevadíssim augment dels naixements de mares immigrants, tant pel fet de tractar-se de migracions de tipus

econòmic i que són majoritàriament de població en edat fèrtil, com pel fet que en molts de casos aquesta població conserva inicialment comportaments de fecunditat molt més pro natalistes que els que operen actualment a les Illes i als països de l'entorn desenvolupat; a aquests factors, també se n'hi podrien afegir d'altres, com ara el desig de facilitar l'obtenció de permisos de residència (immigrant pare/mare d'espanyol), desigs d'arrelar amb un fill nat a l'àrea d'acollida, constitució d'una unitat familiar en arribar a les Illes, etc. (Vegeu el quadre III-12.)

QUADRE III-12. INDICADORS BÀSICS DE NATALITAT I FECUNDITAT. ESPANYA I BALEARS

	Taxes de natalitat		Percentatge de nascuts de mares no casades		Nombre mitjà de fills per dona	
	Total nacional	Illes Balears	Total nacional	Illes Balears	Total nacional	Illes Balears
1975	18,76	18,88	2,03	2,89	2,803	2,843
1976	18,76	18,55	2,16	3,00	2,802	2,786
1977	17,95	16,93	2,32	3,37	2,674	2,528
1978	17,23	15,97	2,50	3,41	2,553	2,367
1979	16,14	15,81	2,80	4,46	2,372	2,317
1980	15,22	15,10	3,93	5,28	2,215	2,187
1981	14,12	14,23	4,42	6,06	2,036	2,045
1982	13,59	13,87	5,12	7,79	1,941	1,990
1983	12,73	13,52	5,21	9,25	1,799	1,930
1984	12,36	13,34	6,76	10,83	1,728	1,896
1985	11,88	13,45	7,97	13,58	1,642	1,898
1986	11,39	13,04	8,01	11,09	1,558	1,826
1987	11,05	12,70	8,27	11,67	1,496	1,751
1988	10,82	12,70	9,12	12,96	1,450	1,719
1989	10,53	12,67	9,35	14,25	1,399	1,679
1990	10,33	12,47	9,61	14,65	1,362	1,622
1991	10,17	12,08	10,01	14,79	1,329	1,556
1992	10,16	11,74	10,52	15,51	1,316	1,503

continua

QUADRE III-12. INDICADORS BÀSICS DE NATALITAT I FECUNDITAT. ESPANYA I BALEARS

	Taxes de natalitat		Percentatge de nascuts de mares no casades		Nombre mitjà de fills per dona	
	Total nacional	Illes Balears	Total nacional	Illes Balears	Total nacional	Illes Balears
1993	9,84	10,80	10,75	15,93	1,266	1,372
1994	9,42	10,41	10,76	15,66	1,204	1,313
1995	9,23	10,32	11,09	16,40	1,173	1,291
1996	9,19	10,27	11,68	17,96	1,162	1,273
1997	9,32	10,60	13,12	19,41	1,175	1,302
1998	9,19	10,54	14,51	22,65	1,155	1,283
1999	9,52	10,91	16,30	24,11	1,194	1,313
2000	9,88	11,36	17,74	25,35	1,234	1,351
2001	9,98	11,44	19,73	28,55	1,244	1,353
2002	10,14	11,71	21,78	30,35	1,263	1,382
2003	10,52	11,59	23,41	32,71	1,310	1,369
2004	10,65	11,42	25,08	32,49	1,329	1,354
2005	10,75	11,24	26,57	34,87	1,346	1,342
2006	10,96	11,70	28,38	37,70	1,382	1,407
2007*	—	11,45	—	39,14	—	—

* provisional

Font: Institut Balear d'Estadística.

A partir de les dades del 2007 es disposa de més informació demogràfica de les mares perquè el qüestionari estadístic censal s'ha ampliat. Això ens permet analitzar, per primera vegada, els nascuts vius segons el lloc de naixement de la mare. El comportament més pro natalista de les dones immigrants (nascudes a l'estranger) es palesa en l'estadística de nascuts vius per ordre de naixement, quan hi introduïm la variable de lloc de naixement de la mare. A partir de quatre i més fills, les dones nascudes a l'estranger superen els naixements de les nascudes a les Illes i a altres comunitats, cosa que ens informa de la magnitud que assoleix aquest comportament reproductiu: gairebé 250 dones

procedents de l'estranger tingueren el seu quart fill o posterior a les Balears. Si aquesta anàlisi es fa per nacionalitat de la mare, veiem que les dones marroquines assoleixen un enorme protagonisme quant a taxes de fecunditat molt elevades. Com més elevat és l'ordre de naixement, i, per tant, més fills ha tingut la dona, més pes presenta aquest col·lectiu. Així, amb sis fills representen el 50% de les mares, i amb set i més són el 70% del total de les mares.

També destaquen entre els naixements del tercer fill, que ja fa que es pugui parlar de famílies nombroses d'acord amb els paràmetres actuals (també ho serien 2 fills amb un únic progenitor), alguns països

d'Amèrica Llatina, especialment l'Equador, Bolívia i Colòmbia. Aquest comportament tan polaritzat, el podem relacionar directament amb comportaments lligats a les pràctiques i les creences religioses, d'una banda, i a les tradicions culturals pròpies de països en vies de desenvolupament, de l'altra, que, amb taxes més elevades de mortalitat infantil, presenten alhora pressions socials que afavoreixen conductes pro natalistes (valoració social dels homes amb molts de fills, consideració dels fills com a font d'ingressos familiars, major valoració dels fills mascles, consideració dels fills com a seguretat per a la vellesa...).

L'evolució recent de l'aportació de les mares estrangeres al nombre de naixements de la societat balear ha estat espec-

tacular. Hem passat de 512 naixements de mares estrangeres l'any 1996 a gairebé 3.300, segons les dades provisionals calculades per l'IBESTAT per al 2007. Així, els naixements de mares de nacionalitat estrangera s'apropen, de cada cop més, a un terç del total, concretament haurien assolit segons les dades provisionals el 27,92%, mentre que l'any 1996 aquesta xifra no arribava ni tan sols al 6,6%. Respecte a l'any passat, representa un lleuger augment del pes dels naixements de mare estrangera, que assolí un valor del 25,68%. (Vegeu el quadre III-13.)

Aquest escenari d'increment constant del nombre de naixements genera un augment de demanda de serveis especialitzats, que ha provocat, entre d'altres efectes, la saturació de serveis sanitaris, com

QUADRE III-13. NASCUTS VIUS SEGONS LA NACIONALITAT DE LA MARE. ILLES BALEARS

	1996		2000		2004		2007*	
	VA	VR	VA	VR	VA	VR	VA	VR
Nascuts vius a les Illes Balears	7.787	100	9.503	100	10.792	100	11.778	100
Mare espanyola	7.275	93,42	8.480	89,23	8.479	78,57	8.489	72,08
Mare estrangera	512	6,58	1.023	10,77	2.313	21,43	3.289	27,92
Continent de nacionalitat de la mare estrangera	512	100	1.023	100	2.313	100	3.289	100
Europa	349	68,16	502	49,07	701	30,31	995	30,25
Àfrica	54	10,55	232	22,68	592	25,59	916	27,85
Amèrica Nord	10	1,95	7	0,68	19	0,82	21	0,64
Amèrica Central	27	5,27	32	3,13	66	2,85	62	1,89
Amèrica Sud	43	8,40	188	18,38	828	35,80	1.169	35,54
Àsia	26	5,08	59	5,77	104	4,50	123	3,74
Oceania	3	0,59	3	0,29	3	0,13	3	0,09
Dades comptabilitzades el mes de març 2008 (fitxer sense tancar): 11 657								

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT). Govern de les Illes Balears.

pediatria, i també un fortíssim increment de la demanda escolar, que ha provocat l'augment de la ràtio d'alumnes per aula i la necessitat de més inversions en ampliacions i construccions de nous centres.

Pel que fa a les mares estrangeres, s'han produït modificacions substancials quant a la nacionalitat. Si fa deu anys el protagonisme de les dones estrangeres que tenien fills a les Illes era per a les europees (gairebé el 70% l'any 1996), actualment aquest protagonisme es distribueix entre tres contingents importants: Amèrica del Sud, Europa i Àfrica.

El primer lloc, l'ocupen les mares d'Amèrica del Sud, que superen la xifra de 1.169 naixements l'any 2007, amb més del 35,5% dels naixements d'estrangeres. Hem de destacar que l'any 1996 només es produïren 43 naixements de dones de nacionalitat sud-americana i que, per tant, s'ha multiplicat gairebé per més de 27 durant aquest interval. Entre les mares d'aquesta procedència geogràfica, destaca el pes de les mares equatorianes (més del 9,1% de naixements de mares estrangeres), les argentines (6,35%), les bolivianes (6,11%) i les colombianes (5,5%). Podríem incrementar el pes d'aquest col·lectiu si considerem tot el continent americà. L'aportació d'Amèrica del Nord és molt minsa, mentre que Amèrica Central assoleix l'1,89%, gairebé la meitat del qual procedent de la colònia cubana.

En segon lloc, se situarien les mares europees, que representen poc més del 30% dels naixements de mares de nacionalitat estrangera. D'aquests, poc més del 21%

procedeixen de mares de països de la Unió Europea dels 25: per països, destaquen les mares britàniques i les alemanyes, amb el mateix percentatge (4,77%), les italianes (3,23%) i les franceses (2,07%). Cal destacar que entre les dones estrangeres procedents d'altres països europeus destaquen, pel nombre de naixements, les romaneses, que amb 146 naixements assoliren el 4,44% dels naixements de mares estrangeres l'any 2007.

En tercer lloc i apropant-se als percentatges de les mares europees, se situen les mares del continent africà. La xifra de naixements en aquest continent està fortament polaritzat entorn de les mares marroquines, que aporten més del 20% al conjunt de naixements de mares estrangeres a les Illes, amb més de 670 naixements anuals. El marroquí és el col·lectiu estranger que presenta un major nombre de naixements a les Illes, molt per sobre dels països sud-americans que abans hem esmentat i que se situarien darrere el col·lectiu marroquí, quant al nombre de naixements.

Quant a Àsia, hi ha mares de més de 20 països d'aquest continent que han tingut fills i que resideixen a les Illes Balears, i es detecta una certa tendència que creixi el nombre de naixements entre les dones de nacionalitat asiàtica. Hi ha dos col·lectius que destaquen especialment: en primer lloc, el xinès, que d'acord amb les dades provisionals de 2007 registrà 73 naixements, el 2,2% dels naixements de mares estrangeres, i en segon lloc, les dones de Filipines i l'Índia, amb 18 i 11 naixements respectivament.

Oceania només té representació dels països d'Austràlia i Nova Zelanda, i el nombre de naixements és insignificant (un màxim de quatre naixements en aquests darrers cinc anys).

Pel que fa al nombre de naixements de mares fadrines, cal destacar que l'índex entre mares que no han contrret matrimoni s'ha incrementat espectacularment: així, mentre que el 1975 només el 2,89% dels naixements eren extramatrimonials, les dades provisionals de 2007 indiquen que aquesta xifra s'apropava al 40%. L'increment de tendència ha estat especialment intens d'ençà de mitjan anys noranta i ha adquirit més força amb el nou segle.

Quant a l'ocupació de les mares, es produeixen diferències significatives segons el lloc de naixement. Aquesta situació és conseqüència de diversos factors: en primer lloc, la diferència de formació entre determinats col·lectius; en segon lloc, la dificultat de la població immigrant per assolir determinats nivells d'ocupació, i, finalment, qüestions culturals i religioses, que atorguen a la dona un paper passiu en l'economia productiva. Ens referim concretament al col·lectiu musulmà i a altres mino-

ries ètniques, que atribueixen a la dona una funció reproductiva i d'atenció a la llar i als nins, i no en permeten, en moltes ocasions, la inserció en el món del treball ni l'accés a la capacitat professional. Així, és lògic que l'ocupació més important de les dones estrangeres que han tingut fills sigui la realització de tasques de la llar, mentre que aquesta xifra és aproximadament del 10% entre les dones nascudes a les Illes i a altres comunitats autònomes. Les africanes són les que presenten un percentatge més elevat de tasques de la llar, amb gairebé el 50%, fet que s'explica per la presència de dones de països musulmans. Entre les dones estrangeres ocupa la segona posició, quant a percentatge d'ocupació, un epígraf molt extens que inclou feines de restauració i personals, entre d'altres.

Contràriament, les persones nascudes a les Illes Balears i a altres comunitats autònomes presenten els percentatges més destacats en serveis administratius i en serveis de restauració, personals, de protecció i venedors respectivament, i també presenten percentatges destacables de personal tècnic i professional científic i intel·lectual. (Vegeu el quadre III-14.)

QUADRE III-14. NASCUTS VIUS SEGONS L'OCUPACIÓ DE LA MARE I SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT (2007)

Ocupació de la mare	Valors absoluts			Percentatges		
	Nascudes a les I. Balears	Nascudes en una altra CA	Nascudes a l'estranger	Nascudes a les I. Balears	Nascudes en una altra CA	Nascudes a l'estranger
Total	5.927	2.150	3.580	100,00	100,00	100,00
Forces armades	4	10	0	0,07	0,47	0,00
Dirc. de les empreses i de les adm. públiques	199	61	119	3,36	2,84	3,32
Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	865	348	124	14,59	16,19	3,46

Continua

**QUADRE III-14. NASCUTS VIUS SEGONS L'OCCUPACIÓ DE LA MARE
I SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT (2007)**

Ocupació de la mare	Valors absoluts			Percentatges		
	Nascudes a les I. Balears	Nascudes en una altra CA	Nascudes a l'estranger	Nascudes a les I. Balears	Nascudes en una altra CA	Nascudes a l'estranger
Tècnics i professionals de suport	339	138	103	5,72	6,42	2,88
Empleats de tipus administratiu	1.561	356	312	26,34	16,56	8,72
Treb. dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços	1.356	579	655	22,88	26,93	18,30
Treb. qualificats en l'agricultura i la pesca	15	2	12	0,25	0,09	0,34
Artesans i treb. de les indústries, la construcció...	69	30	46	1,16	1,40	1,28
Operadors d'instal·lacions i maquinària i muntadors	22	10	4	0,37	0,47	0,11
Treballadors no qualificats	180	96	292	3,04	4,47	8,16
Estudiants	41	12	57	0,69	0,56	1,59
Persones que realitzen o comparteixen les tasques de la llar	609	273	1.151	10,28	12,70	32,15
Jubilades, pensionistes i rendistes	9	5	672	0,15	0,23	18,77
No consta	658	230	33	11,10	10,70	0,92

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears. Govern de les Illes Balears.

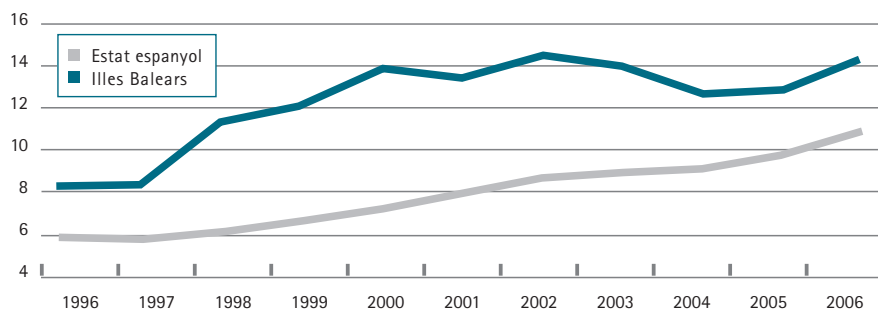
Des d'un punt de vista demogràfic, les interrupcions voluntàries de l'embaràs comporten una pèrdua del potencial de fecunditat de la població. Les xifres d'interrupcions han experimentat un gran creixement i el 2006 assoleixen una xifra sorprenent: més de 100.000 avortaments voluntaris a l'Estat espanyol, 3.155 dels quals corresponen a dones residents a les Illes Balears (Vegeu el gràfic III-3.)

Un aspecte destacable és que gairebé el 30% d'avortaments són segons avorta-

ments o posteriors i que es produeixen casos amb una història de quatre i cinc avortaments anteriors. Pel que fa a l'edat, també és prou significatiu el nombre d'avortaments en dones menors de 15 anys, que presenta una tendència a l'alça.

Les Illes Balears presenten la taxa més elevada de l'Estat espanyol, juntament amb Madrid, amb el 14%. Això significa, ni més ni menys, que anualment 1,4 dones de cada 100 en edat fèrtil avorten anualment a les Illes Balears.

Gràfic III-3
Evolució de la taxa d'IVE. Espanya i Illes Balears (1996-2006)

Font: Elaboració pròpia.

2.2.2. LA NUPCIALITAT

L'estudi de l'evolució dels matrimonis heterossexuals a les Illes Balears reflecteix el canvi sociològic que ha experimentat el model de convivència en parella. Així, una part cada cop més important de la població considera innecessari casar-se per viure en parella, i fins i tot per tenir fills. La xifra total de matrimonis baixa lentament i, atès que això es produeix amb un augment espectacular de la població total, las taxes de nupcialitat presenten un descens molt palès. La xifra de matrimonis heterossexuals durant el 2007, segons les estimacions de l'IBESTAT, fou de 4.298, molt similar a la de l'exercici anterior.

L'any 1975 les Illes presentaven una taxa superior al 8,4% i amb gairebé un punt per sobre de la mitjana: era una de les comunitats autònomes amb una taxa més elevada de nupcialitat. De llavors ençà, la decisió de no formalitzar legalment les unions de convivència en parella ha fet que les taxes hagin baixat de manera significativa. Així, d'acord amb dades de l'INE, l'any 2006 la

taxa de nupcialitat de les Illes assolí una taxa del 4,27%, la quarta més baixa de l'Estat, que se situava en el 4,62% i que tanmateix reflecteix la tendència general del descens de la taxa en el conjunt de l'Estat. (Vegeu el quadre III-15.)

Entre els que contreuen matrimoni, el catòlic ha deixat de ser l'opció majoritària i entorn del 60% dels matrimonis celebrats a les Illes l'any 2007 ho han estat en la modalitat civil o altres. Aquest canvi en la nupcialitat balear és molt recent. Així, entre 2001 i 2007 el pesos percentuals d'aquestes modalitats s'han invertit, amb un punt d'inflexió el 2004, any en què hi hagué un percentatge gairebé idèntic entre matrimonis catòlics i civils/altres modalitats. De llavors ençà, els matrimonis catòlics mostren una tendència clarament decreixent i, d'acord amb les estimacions de l'IBESTAT, situarien el percentatge de matrimonis catòlics entorn del 40% l'any 2007. (Vegeu el gràfic III-4.) Aquesta xifra situa les Illes com una de les comunitats autònomes amb un índex més elevat de matrimonis civils.

QUADRE III-15. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE NUPCIALITAT SEGONS COMUNITAT AUTÒNOMA*

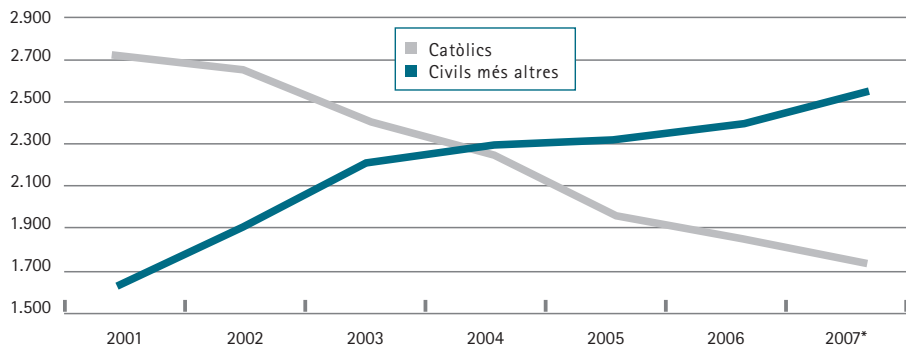
	1975	1985	1995	2005	2006
Espanya	7,60	5,20	5,10	4,80	4,62
Andalusia	7,05	5,84	5,35	5,44	5,24
Aragó	6,92	4,85	4,55	4,54	4,34
Astúries	7,60	5,26	4,17	4,63	4,55
Balears (Illes)	8,42	6,02	5,48	4,39	4,27
Canàries (Illes)	7,71	5,99	5,23	3,49	3,45
Cantàbria	7,70	4,97	4,28	5,19	5,04
Castella - la Manxa	5,48	5,51	5,00	4,8	3,87
Castella i Lleó	5,87	4,13	4,09	3,98	4,63
Catalunya	8,36	5,12	5,27	4,69	4,42
Com. valenciana	8,08	4,80	5,50	5,25	4,88
Extremadura	5,29	5,70	4,73	4,29	4,36
Galícia	6,93	4,65	4,30	4,03	4,07
Madrid	9,29	5,19	5,36	4,83	4,62
Múrcia	7,28	5,92	5,52	5,06	4,80
Navarra	7,63	4,66	4,98	4,57	4,61
País Basc	8,71	4,39	4,61	4,53	4,34
Rioja (La)	7,17	5,08	4,51	4,73	4,53

* Matrimonis heterosexuals.

Font: Indicadors demogràfics. Institut Nacional d'Estadística.

Gràfic III-4

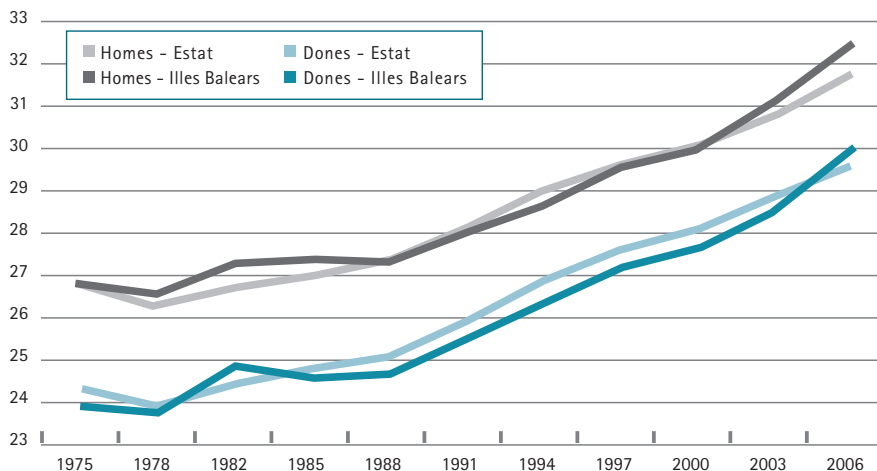
Evolució dels matrimonis heterosexuals segons la forma de celebració (2007)

Font: "Matrimonis". IBESTAT- Institut d'Estadística de les Illes Balears

Gràfic III-5

**Evolució de l'edat mitjana del primer matrimoni.
Espanya i Illes balears (1975-2006)**

Font: INE.

Així mateix, una altra característica determinant és el retard en l'edat de contreure matrimoni. Aquest fet s'ha de lligar necessàriament amb l'ampliació del període de formació prelaboral, la dificultat en l'accés a un lloc de feina estable i la dificultat per independitzar-se i adquirir un habitatge propi. Hom no pot esperar, a curt i mitjà termini, que la situació es modifiqui i, per tant, aquesta tendència es pot accentuar en el futur.

L'edat mitjana en el primer matrimoni ens confirma de manera fefaent aquest fet. Així, entre el 1975 i el 2006 s'ha incrementat en més de sis anys l'edat mitjana del primer matrimoni entre les dones a les Illes Balears, que ha passat de 23,86 anys a situar-se en la barrera de 30 anys per primer cop. Quant als homes, l'evolució ha estat gairebé idèntica, tot i que la xifra

d'increment és lleugerament inferior a sis anys. Els homes de les Illes Balears han passat de tenir una mitjana de 26,75 anys en el primer matrimoni a superar l'edat de 32,53 anys. Actualment, les mitjanes d'edat en el primer matrimoni dels contraents de les Illes són lleugerament superiors a les de l'Estat, mentre que al principi de la sèrie estudiada la relació era inversa. Factors com el cost superior de vida, uns salaris mitjans baixos i l'increment espectacular del preu de l'habitatge, podrien ser les causes que hi contribuïrien de manera decisiva (Vegeu el gràfic III-5.)

Si l'endarreriment en l'edat mitjana dels matrimonis i del primer matrimoni és un fet general, també ho són les diferències d'edat entre els contraents heterossexuals d'acord amb el sexe. Així, els homes generalment es casen, estadísticament parlant,

amb dones d'entre dos i tres anys més joves de mitjana. Aquest valor s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada i tant per al conjunt de l'Estat com per al nostre arxipèlag.

Les dades de l'edat mitjana en el moment del matrimoni, que també inclouen els matrimonis en segones núpcies i posteriors, eleven la mitjana d'edat en el moment del matrimoni a 31,97 anys per a les dones i a 35,76 anys per als homes, xifres superiors a la mitjana de l'Estat, que se situa en 30,83 i 33,8 anys respectivament. Aquest fet possiblement es pugui relacionar amb canvis significatius en les pressions socials i amb l'increment de divorcis, que introdueixen la possibilitat d'establir noves unions matrimonials entre membres d'una mitjana d'edat superior que en èpoques anteriors.

Un factor que ha canviat de manera molt destacable en els darrers quinquennis és l'increment del nombre d'estrangers entre les persones casades que declaren les Illes com a lloc de residència. L'any 1986 el 93,47% dels matrimonis es formalitzaren entre membres de nacionalitat espanyola. Aquests percentatges es reduïren lleugerament fins a mitjan anys noranta (el percentatge se situava entorn del 90%). A partir del començament del nou mil·lenni i fruit de l'entrada d'immigrants estrangers, molts provinents de països que fins aleshores havien tingut molt poca representació, comencen a augmentar els matrimonis mixts i entre residents estrangers. L'any 2001 els percentatge de matrimonis amb algun membre estranger s'apropa al 16% i l'any 2006 aquesta xifra s'eleva gairebé fins al 30%. En definitiva,

en 20 anys s'ha multiplicat quasi per cinc el nombre de matrimonis amb algun o ambdós membres de l'estranger.

L'anàlisi de la procedència geogràfica dels estrangers casats a les Illes reflecteix de manera molt clara els canvis produïts en els fluxos internacionals. Així, mentre que l'any 1986 gairebé el 81% dels matrimonis d'illencs amb estrangeres (126 enllaços) ho eren amb dones de nacionalitat de països europeus, el 2006 aquest percentatge s'ha reduït fins a només el 31,16%, tot i que han augmentat els casos (177 enllaços, entre els quals hi ha també dones immigrants sud-americanes amb nacionalitat europea, per exemple, italoargentesines), les dones d'Amèrica del Sud han protagonitzat més del 50,5% dels matrimonis amb homes espanyols (287 matrimonis, mentre que l'any 1987 només hi hagué 18 enllaços entre espanyols i sud-americanes) (Vegeu el quadre III-16.)

Quant als matrimonis entre dones espanyoles i homes estrangers, hi ha certes diferències, i no són tan nombrosos. En primer lloc, les dades de 1986 mostren que no hi ha una polarització tan clara quant a matrimonis amb europeus, tot i que són el principal contingent en percentatge (60%), han perdut un pes considerable i s'han situat en el segon lloc amb el 28,49% dels matrimonis entre dones espanyoles i ciutadans estrangers, després dels matrimonis amb ciutadans d'Amèrica del Sud, que representaven el 2006 el 38% del total. Els matrimonis amb homes de nacionalitat africana s'han duplicat, i han passat de prop del 8 % al 16%.

QUADRE III-16. MATRIMONIS HETEROSEXUALS SEGONS LA COMPOSICIÓ DE LA NACIONALITAT DELS CONTRAENTS (1986-2005)

	1986	1991	1996	2001	2005
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.260
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	2.990
Espòs espanyol i Esposa estrangera	156	198	186	331	568
Esposa espanyola i Espòs estranger	77	124	154	198	337
Ambdós estrangers	39	53	63	153	365
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	568
Nacionalitat de la dona					
Europa	126	129	91	148	177
Àfrica	3	6	9	14	22
Amèrica del Nord	2	1	3	10	24
Amèrica Central	3	17	24	32	43
Amèrica del Sud	18	41	54	122	287
Àsia	3	2	5	5	14
Oceania	1	2	0	0	1
Apàtrides	0	0	0	0	0
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	337
Nacionalitat de l'home					
Europa	46	62	77	96	96
Àfrica	6	25	35	17	53
Amèrica del Nord	0	1	7	8	11
Amèrica Central	5	5	4	16	29
Amèrica del Sud	16	28	22	56	127
Àsia	4	2	8	5	19
Oceania	0	0	1	0	2
Apàtrides	0	1	0	0	0
Ambdós estrangers	39	53	63	153	365
Mateix continent	*	*	50	106	244
Diferent continent	*	*	13	47	121
No consta	39	53	0	0	0

* Dada no disponible

Font: Matrimonis. Institut d'Estadística de les Illes Balears.

QUADRE III-17. NACIONALITATS MÉS FREQUËNTS DELS ESTRANGERS CASATS AMB ESPANYOLS

Matrimonis de dona estrangera casada amb espanyol		Matrimonis d'home estranger casat amb espanyola	
Total	568	Total	337
Colòmbia	69	Argentina	47
Brasil	55	Alemanya	25
Argentina	45	Marroc	23
Romania	36	Colòmbia	19
Equador	35	Brasil	17
Rússia	26	Uruguai	16
Cuba	24	Índia	15
Alemanya	22	Nigèria	14
Paraguai	19	Cuba	14
Mèxic	19	República Dominicana	14
Veneçuela	17	Equador	13
Regne Unit	17	Itàlia	12
Uruguai	14	Regne Unit	11
República Dominicana	13	Romania	11
Marroc	13	França	7
Bulgària	12	Estats Units	7
Xile	11	Veneçuela	7
Perú	11	Bulgària	6
França	11	Albània	5
Bolívia	11	Portugal	4
Itàlia	9	República de Sudàfrica	4
Polònia	6	Països Baixos	3
Països Baixos	6	Senegal	3
República Txeca	5	Mèxic	3
Estats Units	5	Rússia	2

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears.

L'any 2006 es casaren dones de 59 nacionalitats distintes amb homes espanyols. Els col·lectius més nombrosos foren les colombianes, les brasileres i les argentines, que se situen entre 69 i 45 matrimonis; les romaneses, les equatorianes i les russes, entre 36 i 26 matrimonis, i les cubanes (24) i les alemanyes

(22). Pel que als homes estrangers que es casaren amb espanyoles hi ha persones de 57 nacionalitats. Destaquen, per aquest ordre i amb més de 20 matrimonis: argentins, alemanys i marroquins. Entre 19 i 15 matrimonis hi ha amb colombians, brasilers, uruguaians i indis. (Vegeu el quadre III-17.)

QUADRE III-18. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI. TAXES PER 1.000 HAB. (1996-2006)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Espanya	2,33	2,35	2,46	2,57	2,76	2,86	3,07	3,11	3,26
Andalusia	1,99	1,99	2,25	2,23	2,54	2,6	2,87	2,85	3,18
Aragó	1,71	1,82	2,05	2,11	2,25	2,35	2,47	2,47	2,58
Astúries	2,53	2,58	2,61	2,75	3,00	3,16	3,39	3,58	3,74
Illes Balears	3,65	3,44	3,45	3,56	3,59	3,68	3,92	3,89	3,94
Canàries	3,67	3,74	3,39	3,92	3,97	4,14	4,39	4,21	4,32
Cantabria	2,33	2,35	2,38	2,48	2,69	2,97	2,88	2,72	2,99
Castella i Lleó	1,44	1,46	1,6	1,72	1,78	1,89	2,1	2,12	2,30
Castella la Manxa	1,32	1,37	1,44	1,69	1,81	1,98	2,05	2,22	2,40
Catalunya	3,11	3,07	3,27	3,26	3,53	3,54	3,79	3,76	3,85
Com. Valenciana	2,55	2,6	2,71	2,95	3,20	3,25	3,56	3,58	3,62
Extremadura	1,30	1,31	1,46	1,51	1,67	1,80	1,95	2,21	2,24
Galícia	1,99	1,87	2,08	2,25	2,40	2,61	2,90	3,00	3,13
Com.Madrid	2,65	2,64	2,62	2,68	2,78	2,86	3,00	3,05	3,26
Múrcia	2,16	2,54	2,37	2,47	2,52	2,82	2,91	3,04	3,11
Navarra	1,57	1,74	1,72	2,09	1,95	2,12	2,35	2,36	2,60
País Basc	1,96	1,96	1,95	2,10	2,32	2,38	2,53	2,68	2,69
Rioja	1,79	1,83	2,03	2,27	2,33	2,48	2,64	2,72	2,73
Ceuta	1,98	2,17	2,79	2,38	2,77	2,86	3,11	3,35	3,77
Melilla	2,11	3,36	2,91	2,94	2,80	4,08	3,71	4,14	4,31

Font: Institut Nacional d'Estadística.

En un capítol dedicat a l'estudi de la nupcialitat, és a dir, de l'establiment de llaços legals o religiosos que creen un nucli de convivència, tampoc no hi pot faltar l'apartat dedicat precisament a analitzar el fenomen contrari: la dissolució matrimonial. La xifra de dissolucions ha crescut tant al conjunt de l'Estat com a l'arxipèlag balear. Les Balears presentaven l'any 2006 una taxa de 3,94 dissolucions per mil habitants, per sobre del conjunt estatal, que assolía una taxa del 3,26%. Només les illes Canàries, amb la taxa més

elevada de l'Estat, i Melilla superen els índexs que s'assoleixen a les Illes. (Vegeu el quadre III-18.)

La Llei 13/2005, d'1 de juliol, modificà el Codi civil a fi d'estendre el dret de casar-se a qualsevol parella, independentment de la composició heterosexual o homosexual dels membres. La sèrie estadística encara és curta: el segon semestre de 2005, l'any 2006 i les dades provisionals de 2007, que poden presentar encara una certa variació atesa la vaga que ha afectat els jutjats durant el 2008. Tot i això, les

QUADRE III-19. MATRIMONIS HOMOSEXUALS. ILLES BALEARS (2005-2007)

		Futura residència			
		I.Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera
2005	Homes	34	28	1	5
	Dones	9	4	2	3
2006	Homes	95	77	4	14
	Dones	53	37	8	8
2007*	Homes	80	65	2	13
	Dones	38	33	1	4

* Dades provisionals.

Font: IBESTAT.

dades de 2007 mostren un descens en el nombre absolut d'aquest tipus d'enllaç. (Vegeu el quadre III-19.)

Pel que fa al sexe dels contraents, continua la tendència d'exercicis anteriors: el clar predomini de les unions homosexuals en què els contraents són homes, que assoleixen l'any 2007 les dues terceres parts del total (80 unions). Només hi hagué 38 casos d'unions homosexuals amb ambdós membres femenins.

Quant a la distribució per illa de residència, destaca, pel seu pes demogràfic, Mallorca, amb el 83% dels enllaços; Eivissa i Formentera se situen en un destacat segon lloc amb el 14,4% del total i Menorca assoleix un percentatge molt baix (2,54%).

Tot i que manquen dades estadístiques fiables sobre els percentatges de població homosexual, les xifres més aviat minses de matrimonis celebrats durant els primers anys següents a l'aprovació de la

modificació legal que en permetia el matrimoni, semblen indicar que poques persones d'aquest col·lectiu es decideixen per aquesta opció. No s'ha produït en aquests primers anys una allau de matrimonis entre les parelles que abans de la llei ja convivia i, per tant, el text legal ha esdevingut més una passa d'igualtat de drets per a la condició sexual dels membres de la parella que una llei decisiva per modificar la situació d'estat civil de les parelles estables homosexuals.

2.2.3. LA MORTALITAT

L'any 2007 es produïren, d'acord amb les dades provisionals de l'IBESTAT, 7.198 defuncions de residents a les Illes Balears. La taxa provisional es manté entorn del 7‰ i l'edat mitjana de defunció se situa per als homes en 73,1 anys i per a les dones en 81,2. Les malalties més freqüents com a causa de defunció foren, com en exercicis anteriors, les relaciona-

des amb l'aparell circulatori, seguides dels tumors i de les relacionades amb el sistema respiratori.

L'estudi de l'evolució recent de les defuncions ens permet constatar una tendència clara: les defuncions de residents de nacionalitat espanyola baixen lleugerament en freqüència relativa, atès que s'han incrementat de manera significativa les defuncions produïdes entre els residents estrangers amb una nacionalitat inclosa en la UE 15. Aquest col·lectiu presenta una immigració cronològica anterior a la d'altres corrents més recents i presenta dos trets demogràfics rellevants: una estructura demogràfica més envellida que la d'altres col·lectius immigrants i, malgrat la recent intensitat dels fluxos immigratoris d'altres països, un nombre d'efectius molt superior al d'altres grups. D'altra banda, la resta de col·lectius d'estrangers presenten una estructura d'edat més jove i, en conseqüència, amb menys probabilitats de defunció.

La classificació de les defuncions de residents per lloc de naixement mostra un augment en la freqüència relativa dels nascuts a altres comunitats autònomes i a l'estranger. Les defuncions dels nascuts a una altra comunitat autònoma el 2006 representaren entorn del 28% de les defuncions esdevingudes entre els residents a les Illes; és a dir, gairebé un terç de les defuncions. Aquest fet es deriva de l'estructura etària d'aquest col·lectiu, que és molt envellida. Segons els indicadors demogràfics elaborats a partir de la revisió del 2007, aquest grup poblacional presenta una edat mitjana que se situa per sobre de la mitjana balear en prop de

sis anys. Aquest indicador reflecteix l'estancament en la renovació d'efectius per la reducció de la intensitat de fluxos immigratoris procedents d'altres comunitats autònomes i determina, en gran part, que aquest col·lectiu presenti un índex d'envelliment elevat: el nombre de persones grans per cada menor de 16 anys és de tres, índex molt superior al que obté la població nascuda a les Illes o la nascuda a l'estranger.

Les defuncions de la població nascuda a l'estranger signifiquen aproximadament el 7% del total de les defuncions esdevingudes entre els nostres residents. En aquest cas esdevé quelcom similar al fet que hem destacat en l'anàlisi de les defuncions classificades segons la nacionalitat: el nombre de defuncions d'aquest grup augmenta anualment i continuarà augmentat a mesura que aquest col·lectiu compleixi anys i, per tant, s'incrementin les probabilitats de defunció. Com en el cas dels estrangers, les defuncions es concentren en els nascuts en algun país de nacionalitat comunitària, específicament de la UE-15, col·lectiu que té una estructura més envellida i, per tant, amb un risc més elevat de finir. (Vegeu el quadre III-20.)

El creixement vegetatiu és, en nombres absoluts, positiu. Les taxes assolides són superiors a la mitjana nacional i es mouen, en els darrers exercicis, entorn del 4%. Aquest índex deriva d'una situació de baixa mortalitat i d'una natalitat que manté unes taxes que s'apropen al 12%. Aquestes taxes, tot i que contribueixen de manera positiva a l'evolució de la població i que afegixen potencia-

**QUADRE III-20. DEFUNCIONS DE RESIDENTS A LES ILLES
SEGONS LA NACIONALITAT (2000-2007)**

Nacionalitat	2000	2002	2004	2006	2007
Total	7.309	7.111	7.049	7.250	7.198
Espanyols	7.030	6.851	6.761	6.879	6.820
Estrangers	279	260	288	371	378
UE-15	227	207	224	278	
Resta de països de la UE-25 i UE-27	1	4	7	13	*
Resta d'Europa	10	7	8	9	*
Àfrica	7	4	11	16	*
Amèrica Central	2	3	3	2	*
Amèrica del Nord	16	8	10	7	*
Amèrica del Sud	13	24	23	42	*
Àsia	3	2	1	4	*
Oceania	0	1	1	0	*

* No disponible

Font: IBESTAT.

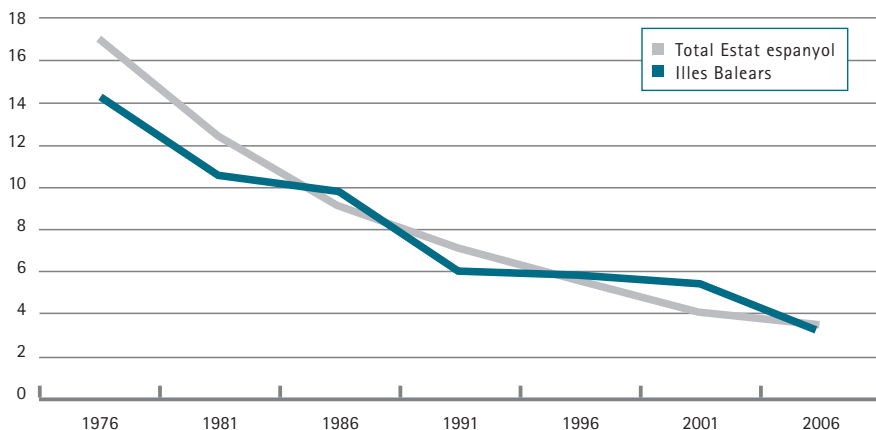
litats futures de creixement, constitueixen un element explicatiu insuficient per justificar el fort creixement demogràfic que ha viscut els darrers deu anys, i continua vivint, la nostra societat. Aquest elevat increment és conseqüència, bàsicament, com ja hem repetit en diverses ocasions, dels forts moviments immigratoris experimentats per les Illes.

La mortalitat infantil presenta unes taxes molt reduïdes i afecta, per tant, de manera molt feble la base de la piràmide demogràfica (Vegeu el gràfic III-6.)

Una altra característica de la mortalitat de l'arxipèlag és que es produeix una certa sobremortalitat masculina i la relació d'homes/dones que han mort es manté en un valors superiors a 1. Aquest indicador assoleix valors superiors a 2 en el grup de edat d'entre 10 i 60 anys, en

gran part a conseqüència de la mortalitat derivada dels accidents de trànsit i al consum de drogues, que són factors que afecten especialment els membres masculins de la societat. Fent un petit incís, hem de dir que els supòsits que es mantenen, pel que fa al grup de població menor de 40 anys, en l'elaboració de projeccions de població plantegen com a hipòtesi que es produirà una millora en les taxes de defunció masculina com a resultat de l'aplicació de polítiques legals i socials, com ara el carnet per punt o les campanyes sobre el consum de drogues. Així mateix, els analistes demogràfics preveuen que la sobremortalitat masculina derivada de defuncions produïdes per certs tipus de càncer o per malalties del sistema circulatori en el futur es reduirà i ho fonamenten en la idea que algunes d'aquestes defuncions, com el càncer de

Gràfic III-6
Evolució de la taxa de mortalitat infantil.
Estat espanyol i Illes Balears (1976 –2006)

* Defuncions de menors d'un any per mil nascuts vius
 Font: Institut Nacional d'Estadística.

pulmó, són degudes als mals hàbits de les persones i, per tant, potencialment evitables. Contràriament, però en un mateix sentit, s'estableix com a hipòtesi que la mortalitat de les dones augmentarà com a conseqüència de l'adopció d'algun dels hàbits classificats tradicionalment de «masculins» (augment de les dones que fumen, augment de situacions d'estrès...), que s'hauran de traduir, necessàriament, en un major nombre de defuncions femenines i, per tant, s'aproparà l'índex d'esperança de vida entre ambdós sexes.

Pel que fa als majors de 65 anys, com a conseqüència de les millores sanitàries, uns hàbits de vida més saludables i una major participació en el si de la societat, continua augmentant la seva esperança de vida, tot i que ho fa lentament atès que ja s'ha arribat a un sostre bastant alt, cada cop més proper a la longevitat biològica

de l'espècie humana. La xifra de defuncions es concentra especialment en les edats superiors, amb un progressiu desplaçament cap a les més altes. Així, mentre que l'any 1986 el 44% de les defuncions esdevenien en el grup d'edat d'entre 60 i 79 anys, el 2006 aquestes defuncions representaren el 34% de les defuncions registrades. Simultàniament, en el mateix període augmentà el nombre de persones mortes de 80 anys i més: del 37% el 1986 s'ha passat al 53% el 2006. És a dir, més de la meitat de les defuncions ho són de majors de 80 anys i prop del 90% es registren entre persones de més de 60 anys.

L'esperança mitjana de vida en el naixement presenta una tendència a créixer moderadament, fins a situar-se, d'acord amb les dades calculades per l'INE per a 2005 a les Illes Balears, en 74 anys per als homes i més de 81,5 anys per a les dones.

**QUADRE III-21. ESPERANÇA DE VIDA EN NÉIXER.
ESTAT ESPANYOL I ILLES BALEARS (1992-2005)**

Any	Estat espanyol			Illes Balears		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
1992	77,25	73,67	80,84	76,36	72,59	80,31
1993	77,52	73,94	81,10	76,79	73,14	80,59
1994	77,76	74,21	81,31	77,13	73,70	80,66
1995	77,98	74,41	81,56	77,30	73,73	80,98
1996	78,11	74,53	81,70	77,35	73,57	81,29
1997	78,41	74,88	81,94	77,71	74,02	81,54
1998	78,71	75,27	82,15	78,29	74,91	81,76
1999	78,78	75,35	82,22	78,23	74,88	81,68
2000	79,05	75,64	82,46	78,34	74,83	82,01
2001	79,44	76,07	82,82	78,95	75,63	82,37
2002	79,67	76,31	83,02	79,40	76,24	82,65
2003	79,67	76,36	82,98	79,77	76,69	82,92
2004	79,95	76,68	83,21	80,21	77,18	83,30
2005	80,23	76,96	83,48	80,44	77,39	83,53

Font: INE i elaboració pròpia.

És evident, per tant, que hi ha una diferència important en les probabilitats de supervivència fins a edats avançades segons el sexe que afavoreixen les dones, fet explicable tant per factors biològics com socials.

Aquest fet demogràfic es reflecteix en el sobreenvelliment de la població femenina en els grups d'edat més avançada. (Vegeu el quadre III-21.)

Si tenim en compte que en edats avançades el moviment migratori és escàs i que la mortalitat tendeix a concentrar-se en edats cada cop més elevades, la conseqüència real és que la piràmide de població s'eixampla en el vèrtex; és a dir, expe-

rimenta un procés d'envelliment de la població que no és compensat per les aportacions de la base de la piràmide. De fet, entre les hipòtesis més utilitzades en les projeccions de població hom inclou fixar un quocient de millora en els primers trams d'edat i en les d'edats adultes amb un augment progressiu de la mortalitat en les edats superiors. Si actualment la població d'aquest grup d'edat representa el 14%, el 2015 es creu que es mourà entorn del 16%, encara que en aquestes previsions l'arxipèlag balear manté una estructura de població menys envellida que la resta del territori nacional, en què, també per al 2015, es preveu que aquest col·lectiu constitueixi el 20% de la població.

2.2.4. LA IMMIGRACIÓ

Els resultats que presenta la revisió del padró del 2007 continuen la línia d'anys anteriors. Els efectius poblacionals augmenten com a conseqüència dels moviments immigratoris procedents de fora, que es palesen en les xifres del padró amb l'increment notable dels residents nascuts a l'estranger, el qual contrasta amb la petita variació que presenta la població nascuda a una altra comunitat autònoma.

Entre els residents estrangers (190.170), que constitueixen el 18% de la població, el 4% (8.331 residents) han nascut a l'Estat espanyol, i d'aquests un reduït nombre ha nascut a una altra comunitat autònoma. Tècnicament, els que han nascuts a les Illes no constitueixen un col·lectiu immigratori però poden esdevenir una via d'estudi de les segones generacions d'immigrants ja arrelades. Aquesta població es caracteritza per ser fruit, principalment, de la natalitat del col·lectiu d'estrangers residents. Així, el 89% del grup de ciutadans estrangers nascuts a l'Estat espanyol té menys de 16 anys, i, pel que fa a la nacionalitat, presenta unes xifres coherents amb les nacionalitats més freqüents a les Illes i amb les taxes de fecunditat que presenten els distints col·lectius immigrants: un terç d'aquesta població és marroquina, el 10% és alemanya o anglesa i el 5% és equatoriana. El padró només reflecteix parcialment aquest fenomen, atès que, d'una banda, els nins nascuts de pares espanyols adquireixen aquesta nacionalitat des del moment del naixement i, de l'altra, que hi ha discordances entre les dades dels naixements produïts anualment i les inscripcions realitzades. La

variació relativa experimentada per aquest grup de residents d'ençà de 2000 ha implicat que els efectius s'hagin triplicat. (Vegeu el quadre III-22.)

En canvi, el 13,9% dels nascuts a l'estranger són espanyols, ja sigui perquè han adquirit aquesta nacionalitat en el país de naixement perquè són fills d'immigrants espanyols, ja sigui com a conseqüència d'una nacionalització posterior. Els països on majoritàriament s'han produït els naixements de ciutadans espanyols se situen especialment a Amèrica del Sud, ja que quatre de cada deu residents nascuts a l'estranger i de nacionalitat espanyola ho han fet a un país d'aquest subcontinent.

Aquests residents, 29.369, han experimentat un augment important d'ençà de l'any 2000, i la seva evolució corre paral·lela a l'entrada dels fluxos migratoris extracomunitaris i dels dos països que s'integraren a la UE 27. L'estudi per països mostra que tenen més pes aquells amb els quals la nostra comunitat autònoma ha tingut llaços històrics i, en el passat, experimentaren forts corrents immigratòries de signe contrari. Una part significativa d'aquests residents poden tenir ascendents espanyols, cosa que els facilita l'adquisició de la nacionalitat: el 18% d'aquest col·lectiu ha nascut a Argentina, el 10% ho ha fet a França, i el 7%, a Alemanya. Altres països destacables són el Marroc i el Regne Unit, que també assoleixen un percentatge del 7%. El perfil d'aquest grup de població és el d'un espanyol o una espanyola que ha nascut en un país extracomunitari, Argentina, França, Alemanya, el Marroc o el Regne Unit, set de cada deu dels quals tenen

QUADRE III-22. RELACIÓ NACIONALITAT I LLOC DE NAIXEMENT

Lloc de naixement (esp./estr.)	Zona de naixement	Rev. del padró 1-1-2000	Rev. del padró 1-1-2007	Rev. del padró 1-1-2000 (%)	Rev. del padró 1-1-2007(%)	Variació 2007/2000
1. Tota la població						
Total		845.630	1.030.650	100	100	0,2
Nascuts a Espanya	Total	773.410	819.442	91,5	79,5	0,1
Nascuts a l'estranger	Total	72.220	211.208	8,5	20,5	1,9
1. Nascuts a l'estranger:país comunitari						
	1. UE-15	42.503	75.477	5,0	7,3	0,8
	2. Resta països UE-25	540	4.382	0,1	0,4	7,1
	3. Resta països UE-27	387	13.219	0,0	1,3	33,2
2. Nascuts a l'estranger: país no comunitari						
	4. Resta d'Europa	2.550	6.033	0,3	0,6	1,4
	5. No europeu	26.240	112.097	3,1	10,9	3,3
2. Nacionalitat estrangera						
Total		54.759	190.170	100	100	2,5
Nascuts a Espanya	Total	2.212	8.331	4,0	4,4	2,8
Nascuts a l'estranger	Total	52.547	181.839	96,0	95,6	2,5
1. Nascuts a l'estranger:país comunitari						
	1. UE-15	34.037	66.643	62,2	35,0	1,0
	2. Resta dels països UE-25	468	4.291	0,9	2,3	8,2
	3. Resta dels països UE-27	296	13.022	0,5	6,8	43,0
2. Nascuts a l'estranger: país no comunitari						
	4. Resta d'Europa	1.787	4.635	3,3	2,4	1,6
	5. No europeu	15.959	93.248	29,1	49,0	4,8

Continua

QUADRE III-22. RELACIÓ NACIONALITAT I LLOC DE NAIXEMENT						
Lloc de naixement (esp./estr.)	Zona de naixement	Rev. del padró 1-1-2000	Rev. del padró 1-1-2007	Rev. del padró 1-1-2000 (%)	Rev. del padró 1-1-2007 (%)	Variació 2007/2000
3. Nacionalitat espanyola						
Total		790.871	840.480	100	100	0,1
Nascuts a Espanya	Total	771.198	811.111	97,5	96,5	0,1
Nascuts a l'estranger	Total	19.673	29.369	2,5	3,5	0,5
1. Nascuts a l'estranger:país comunitari						
	1. UE-15	8.466	8.834	1,1	1,1	0,0
	2. Resta dels països UE-25	72	91	0,0	0,0	0,3
	3. Resta dels països UE-27	91	197	0,0	0,0	1,2
2. Nascuts a l'estranger: país no comunitari						
	4. Resta d'Europa	763	1.398	0,1	0,2	0,8
	5. No europeu	10.281	18.849	1,3	2,2	0,8

Font: IBESTAT.

entre 16 i 64 anys, i, pel que fa als provinents del Marroc, hi ha un clar predomini de les persones de sexe masculí.

Naturalment, la xifra d'aquests residents està condicionada per la normativa vigent pel que fa als requisits que han de complir per aconseguir la nacionalitat espanyola.

Això no obstant, l'interès primordial d'anàlisi de la població nascuda a l'estranger és la de nacionalitat estrangera, atesa la influència que exerceix sobre l'estructura i els components demogràfics de la població (matrimonis, naixements i defuncions) i altres àmbits de l'estructura socioeconòmica (ocupació, cultura, religió, etc.).

Aquest sector de la població (181.839 habitants) es caracteritza pel seu creixement en els darrers anys, amb una entrada important d'immigrants procedents de països no comunitaris, sobretot llatinoamericans i africans. La importància dels immigrants nascuts a països no comunitaris és recent però, atesa la magnitud del flux d'entrada en el període 2000-2007, han passat de ser el 32% de la població total estrangera a ser-ne el 52% l'any 2007. Aquest percentatge augmenta fins al 58% de la població estrangera si s'hi inclouen els romanesos i els búlgars.

Els nascuts a la UE-15 (66.643 habitants) són els més nombrosos. Una part d'aquesta població resideix a les Illes des de fa anys ja que el seu procés de vinguda correspon al cicle migratori anterior. Aquest moment migratori convertí les Illes en un punt de destinació atractiva per a molts estrangers comunitaris que cerquen, essencialment, una millor qualitat de

vida. Això no vol dir que molts dels seus membres no s'inserissin en l'estructura productiva del nostre arxipèlag i que, així mateix, generassin al seu torn fluxos de treballadors de serveis de les mateixes nacionalitats a fi d'oferir-los els seus serveis. Aquests estrangers, segons les dades del 2007, tenen una edat mitjana de 46 anys, un pes relatiu de població de més de 64 anys del 17% i el seu ritme de creixement és més lent que el que presenten els països extracomunitaris. Els principals col·lectius d'aquest flux provenen d'Alemanya i el Regne Unit, i han passat de representar el 65% de la població nascuda a l'estranger l'any 2000 a constituir-ne només el 37% l'any 2007. (Vegeu el quadre III-23.)

Els immigrants d'Amèrica del Sud, Àfrica i la Unió Europea dels 27 tenen una edat mitjana més baixa i són els que realment han rejuenit la piràmide d'edat dels estrangers. Un altre indicador que els diferencia netament dels anteriors és la relació que hi ha entre ambdós sexes per procedència (homes/dona per país). Mentre que en els de la UE 15 l'índex pràcticament assoleix el valor 1 (que reflecteix igualtat del flux per sexe), països com Bulgària, Romania i la resta de països no comunitaris presenten una ràtio superior a 1 (major presència d'homes que de dones). Àfrica és el continent de procedència que assoleix la xifra més destacada, pel que fa a aquesta variable, i es comptabilitzen dos homes per cada dona procedent d'aquesta àrea geogràfica. Cal cercar-ne l'explicació en aspectes culturals i religiosos que determinen la impossibilitat que les dones viatgin sense el seu marit o algun familiar masculí directe i que, a

QUADRE III-23. POBLACIÓ ESTRANGERA NASCUDA A L'ESTRANGER. LLOC DE NAIXEMENT. REV. DEL PADRÓ DEL 2007

	Països no comunitaris										
	UE-15	Resta de la UE-25	Resta de la UE-27	Total	Resta d'uropeus	Àfrica	Amèrica del Nord	Amèrica Central	Amèrica del Sud	Àsia	Oceania
Població	66.643	4.291	13.022	97.883	4.635	23.589	1.275	3.849	58.999	5.339	197
Homes	33.071	1.959	6.712	51.949	2.032	16.208	614	1.524	28.355	3.130	86
Dones	33.572	2.332	6.310	45.934	2.603	7.381	661	2.325	30.644	2.209	111
Rel. Homes/Dones	1,0	0,8	1,1	1,1	0,8	2,2	0,9	0,7	0,9	1,4	0,8
Estat mitjana	45,7	31,9	31,9	32,6	39,4	31,3	39,3	34,9	32,0	35,6	39,4
Homes	46,3	32,8	32,0	32,4	39,9	32,2	40,2	33,2	31,4	35,3	39,5
Dones	45,2	31,2	31,9	33,0	39,1	29,5	38,6	36,1	32,7	36,0	39,3
Pob. < 16 anys	5.141	319	1.287	12.583	439	2.880	171	416	8.222	439	16
Homes	2.557	182	662	6.594	231	1.632	82	214	4.189	241	5
Dones	2.584	137	625	5.989	208	1.248	89	202	4.033	198	11
Pob. de 16 a 64 anys	50.171	3.902	11.617	82.734	3.766	20.274	957	3.266	49.600	4.704	167
Homes	24.473	1.745	6.006	44.277	1.589	14.324	449	1.267	23.788	2.784	76
Dones	25.698	2.157	5.611	38.457	2.177	5.950	508	1.999	25.812	1.920	91
Pob. de 65 i més anys	11.331	70	118	2.566	430	435	147	167	1.177	196	14
Homes	6.041	32	44	1.078	212	252	83	43	378	105	5
Dones	5.290	38	74	1.488	218	183	64	124	799	91	9
Mallorca	50.342	3.757	10.045	77.604	3.785	18.683	979	3.257	46.354	4.384	162
Menorca	5.185	99	444	7.416	231	1.754	83	299	4.764	279	6
Eivissa	9.876	413	2.449	11.949	565	2.905	191	265	7.337	657	29
Formentera	1.240	22	84	914	54	247	22	28	544	19	0

Font: IBESTAT.

més, en molts casos no puguin treballar fora de casa. Això, atès que els fluxos immigratoris registrats són majoritàriament de tipus laboral, explica de manera clara el perquè de la presència tan minsa de dones d'aquest continent. A l'altra extrem hi trobam un cas excepcional: a Amèrica Central aquest índex baixa fins a 0,6, o en unes altres paraules hi ha a les Illes gairebé dues dones per cada home immigrat. No obstant això i malgrat les diferències indicades en la proporció per sexe i lloc de procedència, aquest indicador tendeix a equilibrar-se com a conseqüència, majoritàriament, dels reagrupaments familiars. (Vegeu el quadre III-24.)

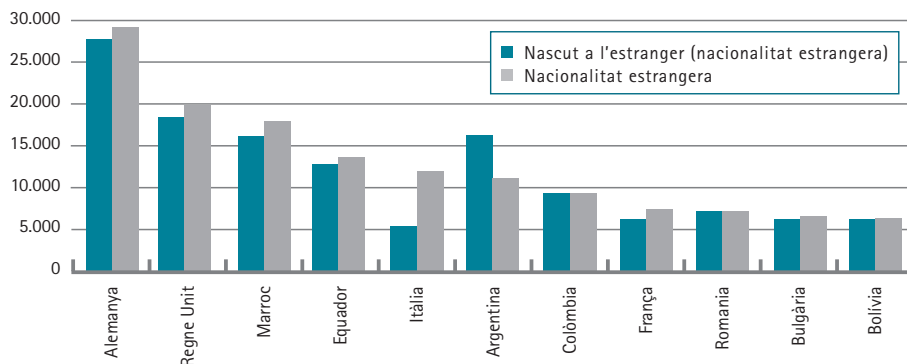
En aquest col·lectiu pràcticament el 90% de les persones tenen una nacionalitat coincident amb la del país de naixement i, en cas que això no ocorri, molt sovint la nacionalitat declarada correspon a un país amb el qual hi ha lligams de tipus culturals, històric o migratoris. Únicament es detecten unes discrepàncies notables entre les dades de les xifres de nascuts a Itàlia i l'Argentina i la xifra de persones amb aquestes nacionalitats. En aquest cas, és palès l'efecte d'una primera emigració d'argentins a Itàlia, que a més dels lligams històrics presentava una legislació menys restrictiva per adquirir la nacionalitat. (Vegeu el gràfic III-7.)

QUADRE III-24. ESTRANGERS NASCUTS FORA D'ESPANYA SEGONS EL PAÍS MÉS FREQUËNT. REV. DEL PADRÓ DEL 2007

	Alemanya	Regne Unit	Argentina	Marroc	Equador	Colòmbia	Romania	Bulgària	França	Bolívia
Població	27.582	18.434	16.160	16.008	12.757	8.965	6.818	6.204	6.069	6.054
Homes	13.734	8.871	8.573	10.730	6.118	4.050	3.578	3.134	2.869	2.645
Dones	13.848	9.563	7.587	5.278	6.639	4.915	3.240	3.070	3.200	3.409
Rel. homes/dones	1,0	0,9	1,1	2,0	0,9	0,8	1,1	1,0	0,9	0,8
Edat mitjana	48,05	46,20	33,93	30,00	30,27	32,16	30,02	34,03	42,86	29,07
Homes	49,08	46,65	33,27	30,98	29,95	30,69	30,41	33,78	43,07	28,41
Dones	47,03	45,78	34,69	28,02	30,56	33,36	29,60	34,29	42,67	29,57
Pob. < 16 anys	1.771	1.811	1.944	2.478	2.222	1.331	714	573	470	809
Homes	886	900	1.025	1.411	1.104	708	377	285	237	388
Dones	885	911	919	1.067	1.118	623	337	288	233	421
Pob. de 16 a 64 anys	20.234	13.329	13.609	13.339	10.474	7.505	6.055	5.562	4.704	5.216
Homes	9.764	6.250	7.332	9.206	4.995	3.301	3.180	2.826	2.210	2.249
Dones	10.470	7.079	6.277	4.133	5.479	4.204	2.875	2.736	2.494	2.967
Pob. de 65 i més anys	5.577	3.294	607	191	61	129	49	69	895	29
Homes	3.084	1.721	216	113	19	41	21	23	422	8
Dones	2.493	1.573	391	78	42	88	28	46	473	21

Font: IBESTAT.

Gràfic III-7
Població segons el tipus de nacionalitat (2007)

Font: Elaboració pròpia.

Els països que tenen una quantitat més elevada de residents a les Illes són els països europeus amb una llarga tradició immigratòria cap a les Balears, com ara Alemanya, el Regne Unit, França i altres que representen fluxos més recents, cas del Marroc, l'Argentina, l'Equador, Colòmbia, Bolívia, i en els darrers anys Romania i Bulgària. La variació relativa és important en tots aquests països, però ho és especialment en els de l'Equador, Colòmbia, Bolívia, Romania i Bulgària perquè aquests col·lectius gairebé no estaven representats a les Illes abans del 2000.

Els indicadors presenten diferències notables entre aquests residents segons el país de referència en l'estructura per edat. Destaca especialment la joventut dels països extracomunitaris en contraposició als comunitaris. Aquest col·lectiu es compon bàsicament de població en edat de treballar i amb una elevada variació interanual, i de la població major de 64 anys, que té, de moment, molt poc pes relatiu.

Les dades de l'estadística de variacions residencials del 2006, que comptabilitza el conjunt de desplaçaments produïts durant l'any (i no el nombre de migrants), són un reflex de la importància de la immigració en l'evolució de la població. El guany de població a la comunitat autònoma és aquest any de 30.484 persones, dada que inclou els moviments experimentats entre comunitats autònomes. Les Balears tenen una taxa de migració superior a la mitjana nacional i la resta de comunitats autònomes; de fet, la seva evolució en els darrers anys és creixent. (Vegeu el quadre III-25.)

Si bé en nombres absoluts és evident que les comunitats autònomes receptores de població amb més residents tenen més desplaçaments, destaca que en el cas del moviment entre comunitats autònomes les Illes tenen un guany de població de 3.712 persones, 2.073 de les quals són espanyoles i la resta estrangeres (la meitat, sud-americanes). Aquesta dada és

**QUADRE III-25. EVOLUCIÓ DE LA MIGRACIÓ A LES ILLES BALEARS,
EXCLOSA LA MIGRACIÓ INTERNA (2002-2006)**

Total	Total	Altres CA	Estranger
Immigració			
2002	34.837	24.003	10.834
2003	32.986	20.894	12.092
2004	43.081	20.315	22.766
2005	45.452	20.555	24.897
2006	53.241	23.597	29.644
Emigració			
2002	19.334	18.461	873
2003	22.415	21.872	543
2004	23.347	21.650	1.697
2005	20.905	19.195	1.710
2006	22.757	19.885	2.872
Balanç			
2002	15.503	5.542	9.961
2003	10.571	-978	11.549
2004	19.734	-1.335	21.069
2005	24.547	1.360	23.187
2006	30.484	3.712	26.772

Font: Migracions 2006. IBESTAT.

important perquè l'entrada de fluxos immigratoris estrangers a les Illes es produeix, no únicament des de l'estranger, sinó d'altres comunitats autònomes, i perquè les Balears —fins i tot en nombres absoluts— i després d'Andalusia són l'autonomia que rep més aquest tipus de migració.

Amb relació a les migracions procedents de l'estranger, una tercera part són d'immigrants amb una nacionalitat que pertany a la Unió Europea dels 25 i un altre terç de nacionalitats llatinoamericanes.

En conjunt, les nacionalitats extracomunitàries representaren més del 50% de les entrades immigratòries procedents de l'estranger¹⁸. Les nacionalitats més freqüents dels immigrants procedents de l'estranger foren Alemanya, Bolívia, el Regne Unit, el Marroc, l'Argentina, Romania, Itàlia, Bulgària, Colòmbia, el Brasil, l'Uruguai, Polònia, França, el Paraguai, l'Equador i Xile. A més, s'haurà d'estar atent a l'evolució d'altres nacionalitats, com per exemple la xinesa, la cubana, la nigeriana i la senegalesa, que mostren variacions anuals. La

18. Vegeu «Migracions 2006», publicades per l'IBESTAT, <<http://www.caib.es/ibae/demo/vre/2006/V12.htm>>.

importància que ha assolit el col·lectiu de nascuts a l'estranger és una característica comuna a totes les autonomies del territori espanyol.

El desconeixement que hi ha sobre aquest col·lectiu i l'absència de fonts estadístiques per aprofundir en l'estudi, juntament

amb la demanda social existent, féu que durant el 2007 l'Institut Nacional d'Estadística posàs en marxa la primera Enquesta nacional d'immigrants. Actualment només s'ha publicat un avanç de resultats d'àmbit estatal i, per això, no s'han pogut incloure els resultats d'importància per a les Illes.¹⁹

19. Més informació a l'INE, (<http://www.ine.es> i www.ine.es/prensa/prensa.htm).